

KONKURRENSVERKET	
2016-01-12	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

SÖKANDE

Hewlett-Packard Sverige AB, 556084-2139
169 85 Stockholm

Ombud: advokat Mikael Engström och jur.kand. Lisa Hjalmarsson
Advokatfirman Cederquist KB
Box 1670
111 96 Stockholm

MOTPART

Malmö stad
205 80 Malmö

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller Hewlett-Packard Sverige AB:s ansökan om överprövning och förordnar att Malmö stads upphandling avseende leverans av Chromebooks och tillhörande tjänster, dnr STK-2015-0459, ska göras om.

Förvaltningsrättens interimistiska beslut den 9 juli 2015 upphör därmed att gälla.

BAKGRUND

Malmö stad genomför en upphandling avseende leverans av Chromebooks och tillhörande tjänster, dnr STK-2015-0459. Upphandlingen genomförs med öppet förfarande enligt LOU. Någon tilldelning har ännu inte skett i upphandlingen.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

Hewlett-Packard Sverige AB, nedan HP, ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att upphandlingen ska göras om. HP anför som grund för sin ansökan följande. I upphandlingen förekommer både tekniska krav och miljökrav som till sina ordalydelser inte endast är konkurrensbegränsande och orimliga i förhållande till sina syften, utan även omöjliga att kontrollera uppfyllelse av. Malmö stads krav på stöttålighet står i strid med proportionalitets- och likabehandlingsprinciperna, och går inte heller att kontrollera uppfyllelsen av. I kravspecifikationen anges att skärmen ska vara försedd med ett integrerat gummiskydd som skyddar mot stötar. I frågor och svar har staden förtydligat att gummiskyddet ska omge hela datorn, inklusive utsidan av skärmen. HP har inget integrerat gummiskydd att förse sina datorer med som även omger utsidan av locket. Istället har HP säkerställt att skärmen skyddas från stötar genom att tillverka en s.k. ”ruggad” dator, med stöttåligt material samt förstärkt ram respektive lock. För att uppnå syftet med kravet är det vare sig lämpligt eller nödvändigt att begränsa anbudsgivningen till endast sådana leverantörer som har försett sina datorer med just integrerat gummiskydd. Den lösning som HP hade önskat offerera skyddar också mot stötar och hade mer än väl tillgodosett det syfte som staden uttrycker. Genom att begränsa lösningen till en specifik utformning och ett särskilt framställningssätt har en stor andel leverantörer som annars hade kunnat leverera kontraktsföremålet på utmärkt sätt ute-

slutits från att lämna anbud i upphandlingen. Den negativa effekten som kravet på integrerat gummiskydd har överstiger vida nyttan med det samma. Kravet står följaktligen i strid med såväl likabehandlings- som proportionalitetsprincipen. Kravet på stötskydd har utgjort hinder för HP att offerera en funktionellt likvärdig produkt med alternativ utformning. Detta hinder har på inget sätt avlägsnats genom någon senare tillkommen ändring av kravet.

Malmö stad har anfört att kravet på stötskydd har ändrats på sådant sätt att HP numer uppfyller kravet i denna del. HP bestrider dock att kravet har ändrats. Det framgår ingenstans att Malmö stad, i frågor och svar, skulle ha frånfällt eller ändrat ett obligatoriskt krav. För det fall Malmö stad ändå skulle anses ha frånfällt det obligatoriska kravet på att stötskyddet ska vara ett integrerat gummiskydd på utsidan av skärmen vore detta dessutom en sådan väsentlig förändring i förhållande till kravens ursprungliga lydelse, som dessutom tillkommit sent under anbudstiden, att upphandlingen redan av detta skäl måste göras om. Vidare måste en sådan ändring kommuniceras på ett tydligt och transparent sätt. Baserat på Malmö stads uppfattning att HP:s produkt uppfyller kravet i dess påstått ändrade lydelse skulle HP, om staden rätteligen hade gjort om upphandlingen med det nya kravet alternativt kommunicerat det nya kravet på tydligt sätt och förlängt anbudstiden i enlighet därmed, haft möjlighet att lämna anbud och tilldelas kontrakt.

Malmö stads överträdelse i detta hänseende har därmed medfört skada för HP. En ytterligare förutsättning för att kravet ska vara förenligt med LOU är att det, utöver att det formuleras på teknikneutralt sätt, föreligger en möjlighet till verklig och effektiv kontroll om kravet uppfylls. Genom att förena kravet med tämligen intetsägande innehåll, och därefter endast efterfråga ett egenintyg som bevisning för att kravet uppfylls, har Malmö stad åsidosatt den kontrollskyldighet som åvilar staden enligt likabehandlingsprincipen.

När det gäller kraven i förfrågningsunderlagets punkt 3.1.10, Flamskyddsmedel och tillsatser, strider dessa mot principerna om proportionalitet och likabehandling eftersom Malmö stad härigenom begär information som anbudsgivarna inte har lagstadgad skyldighet att inneha och inte heller har praktisk möjlighet att införskaffa. Av samma anledning är det inte möjligt att genomföra en objektiv kontroll av huruvida kraven uppfylls. Det finns alternativa och kontrollerbara kravställningar som inte begränsar konkurrensen. Enligt HP står det klart att en kravställning som i första hand återspeglar de föreskrifter som följer av lag hade varit en lämpligare och minst lika effektiv åtgärd för att uppnå det eftersträvade syftet.

Kraven tar sikte på att plastdelarna i offererade produkter inte får innehålla tillsatser/kemiska ämnen som staden menar är hälso- och miljöskadliga. När det gäller kravet rörande organiska halogenföreningar har varken HP eller annan anbudsgivare i upphandlingen information om samtliga av dessa hundratals tillsatser i plastdelarna, och inte heller någon i lag föreskriven skyldighet att ha sådan information. Tillverkare och återförsäljare av Chromebooks har endast information om ämnen i den utsträckning det följer av tillämplig lag. Tillämplig lag i detta fall utgörs av REACH-förordningen, den s.k. CLP-förordningen samt det s.k. RoHS-direktivet som tillsammans reglerar all produktion och användande av tillsatser/kemiska ämnen inom EU. Det är inte görligt för anbudsgivarna i upphandlingen att leda i bevis att nu nämnda ämnen inte förekommer i plastdelarna. Kravet är därför orimligt att framhärda, tillika omöjligt för Malmö stad att kontrollera uppfyllelse av. Kravets negativa effekt överväger nyttan med detsamma, och står därmed i strid med proportionalitetsprincipen. Att endast ett behörigen undertecknat intyg från tillverkaren av en viss plastdel krävs innebär i allt väsentligt ingen skillnad från kravet att anbudsgivaren själv ska ha kännedom om och intyga att samtliga tillsatser i samtliga aktuella plastdelar uppfyller kraven. När det gäller kravet rörande flamskyddsmedels CAS-nummer kan varken anbudsgivarna eller Malmö stad få tillgång till de CAS-nummer som kravet fordrar

uppgift om. För ett stort antal kemiska ämnen är denna information konfidentiell. Kraven står därmed i strid med proportionalitets- och lika-behandlingsprinciperna i LOU. När det gäller kravet rörande riskfraser går detta utöver vad som krävs enligt harmoniserad EU-rätt och det saknas genomförda tester som visar om samtliga tillsatser kan orsaka skador och sjukdomar på sätt som avses i kravet. Eftersom det inte finns någon skyldighet för tillverkarna av kemiska tillsatser att testa samtliga av de många hundra tillsatserna mot nu aktuella riskfraser, blir kravet oöverstigligt för var och en av de potentiella anbudsgivarna i upphandlingen.

Malmö stad har överträtt principerna om proportionalitet, transparens och likabehandling. På grund av dessa överträdelser har HP tvingats avstå från att lämna anbud i upphandlingen. Om Malmö stad hade uppställt proportionerliga krav som varit möjliga för anbudsgivare att uppfylla respektive för staden att kontrollera uppfyllelse av, skulle HP ha kunnat lämna anbud i upphandlingen. HP har till följd av överträdelserna således lidit skada i den mening som avses i LOU. Förvaltningsrätten bör därför besluta att upphandlingen ska göras om.

Malmö stad bestrider bifall till HP:s yrkande och anför följande. I kravspecifikationen framgår bland annat att skärmen ska vara försedd med ett integrerat gummiskydd som skyddar mot stötar. Genom frågor och svar har det aktuella kravet förtydligats ytterligare på så sätt att det framgår att det integrerade skyddet ska skydda skärmen från stötar och tapp så att skärm och chassi inte ska gå sönder om enheten tappas. Med detta avses att skärmen ska klara tapp från 60 cm mot hårt underlag såsom betong eller sten. Det framgår vidare att skyddet ska vara integrerat och att det inte får vara ett externt skärmskydd. Genom svaret på publik fråga 31 har Malmö stad frånfallit kravet på att skyddet ska vara av gummi samt ändrat kravet avseende att skyddet ska vara integrerat på utsidan av skärmen till att det ska vara integrerat. Att man frånfaller ett krav innebär inte någon sådan omfattande

förändring att det anses vara en väsentlig ändring som gör att upphandlingen ska göras om. Malmö stad ser inga problem med att ställa krav på interna testprotokoll och egenintyg. Särskilt inte eftersom det, vad Malmö stad känner till, inte finns någon vedertagen testmiljö eller tredjeparts-test/provning som annars hade kunnat användas för verifiering. Det kan härvid noteras att Malmö stad har förlängt anbudstiden vid två tillfällen. Såvitt kan utläsas av den beskrivning av enheten som HP givit in i målet är det Malmö stads uppfattning att HP:s enhet skulle uppfylla de i förfrågningsunderlaget ställda kraven under förutsättning att det också fanns dokumentation till styrkande av att enheten klarar tapp från minst 60 cm. Det skulle exempelvis vara möjligt att inge dokumentation i form av ett internt testprotokoll eller protokoll från tester som utförts i enlighet med internationella standarder. Det har således stått HP fritt att lämna in anbud med åberopande av sådana testprotokoll. Eftersom HP hade haft fullt rimliga möjligheter att lämna anbud i upphandlingen kan det konstateras att HP inte lidit skada eller riskerat lida skada på grund av att Malmö stad uppställt de aktuella kraven avseende stöttålighet. De aktuella kraven är såväl proportionerliga som tydliga och är även i övrigt uppställda i enlighet med LOU. Kraven är inte utformade i syfte att behandla anbudsgivare olika och någon olikbehandling har inte heller skett.

När det gäller aktuella miljökrav under punkt 3.1.10 i förfrågningsunderlaget så arbetar Malmö stad aktivt med hållbar utveckling och kvalitets- och miljösäkring av samtliga de produkter och delar av produkter som staden köper in, bland annat i syfte att uppfylla nationella och lokala miljömål avseende giftfri miljö och för att uppfylla miljöbalkens regelverk. Som ett led i detta arbete uppställer Malmö stad långtgående krav på att de leverantörer staden arbetar med ska kunna redovisa vilka beståndsdelar och kemiska substanser som ingår i de sammansatta produkter som staden köper. Så har också skett i den aktuella upphandlingen. Det kan härvid konstateras att det för de aktuella produkterna inte finns någon relevant tredjepartsbaserad

miljömärkning som kan användas som referens och mot denna bakgrund måste de miljökrav som Malmö stad uppställer vara mer detaljerade och specifika. Vad avser den av HP presenterade problematiken avseende att viss information är konfidentiell har Malmö stad genom frågor och svar angett att det är tillräckligt med ett intyg från den aktuella tillverkaren som intygar att skall-kraven uppfylls.

Kravet gällande organiska halogenföreningar är uppställt i syfte att uppfylla Malmö stads miljöprogram antaget av kommunfullmäktige samt såväl nationella miljökvalitetsmål avseende en giftfri miljö som miljöbalkens regler avseende produktval och försiktighet. De aktuella ämnena är enligt Malmö stads bedömning så miljö- och/eller hälsofarliga att det finns anledning att iaktta försiktighet och välja produkter som inte innehåller de aktuella ämnena. Det ska härvid poängteras att de aktuella produkterna/enheterna ska användas av barn och ungdomar i Malmö stad. Eftersom ämnena är miljö- och hälsofarliga är det rimligt att det åvilar leverantören att ta reda på om dess produkter innehåller ämnena eller inte. Malmö stad är därutöver förvissad om att det finns andra aktörer på marknaden som inte delar HP:s uppfattning avseende möjligheten att införskaffa informationen. När det gäller CAS-nummer har HP anfört att det i vissa fall inte är möjligt att få tillgång till sådana på grund av att vissa är skyddade och att det för vissa kemiska ämnen saknas nummer. Om ett CAS-nummer saknas måste det dock vara möjligt att få fram en beteckning för ämnet och/eller en beskrivning över i vilka plastdelar ämnet finns och vem som levererat det. När det gäller riskfraser har kravet reviderats och det aktuella kravet är, i dess slutliga utformning, uppställt i enlighet med produktvalsprincipen och försiktighetsprincipen i miljöbalken och i syfte att undvika de aktuella ämnena i produkterna/enheterna eftersom ämnena enligt Malmö stads bedömning är miljö- och hälsofarliga. När det gäller kontroll skulle det vara tillräckligt med dokumentation avseende att leverantören eller dennes underleverantör genomfört test och resultat av sådant med beskrivning av hur testet genom-

förts. De aktuella kraven är således såväl proportionerliga som tydliga och är även i övrigt uppställda i enlighet med LOU och tillämplig miljölagstiftning. HP har inte varit förhindrat att delta i upphandlingen och har inte visat att man lidit eller riskerat lida skada på grund av Malmö stads förfarande i upphandlingen.

Interimistiskt beslut

Förvaltningsrätten har genom interimistiskt beslut den 9 juli 2015 förordnat att Malmö stad inte får ingå avtal innan något annat har bestämts.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Gällande bestämmelser m.m.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 16 kap. 4 och 6 §§ LOU kan förvaltningsrätten pröva om en upphandlande myndighet har brutit mot någon bestämmelse i lagen och på talan av en leverantör som lidit eller kan komma att lida skada, besluta att en upphandling ska göras om eller får avslutas först sedan rättelse gjorts. Därvid gäller att förvaltningsrätten endast prövar de särskilt angivna frågor som sökanden tar upp.

Förvaltningsrättens bedömning

Krav på flamskyddsmedel och tillsatser under punkt 3.1.10 i förfrågningsunderlaget

HP har i målet anfört att de aktuella kraven gällande flamskyddsmedel och tillsatser är oproportionerliga, att leverantören inte har någon praktisk möjlighet att uppfylla dem och att Malmö stad inte heller har någon möjlighet att kontrollera dem.

I förfrågningsunderlaget under punkten 3.1.10 anges att plastdelar som väger mer än 25 gram inte ska innehålla tillsatser som innehåller organiska halogenföreningar och att detta inkluderar flamskyddsmedel och klorparaffiner. Flamskyddsmedel som används i plastdelar ska redovisas och identifieras genom CAS-nummer. Listan med flamskyddsmedel ska innehålla det fullständiga kemiska namnet, CAS-nummer, användningsområde och namnet på tillverkaren av plasten. Vidare ska plastdelar som väger mer än 25 gram inte innehålla tillsatser som tilldelats en eller flera av angivna riskfraser. Dessa riskfraser har av Malmö stad genom frågor och svar reviderats och begränsats till H350 (kan orsaka cancer), H340 (kan orsaka genetiska defekter), H360F (kan skada fertiliteten) och H360D (kan skada det ofödda barnet). För samtliga krav gäller att anbudsgivaren ska redovisa svar och eventuella intyg/certifikat.

Förvaltningsrätten kan konstatera att en upphandlande myndighet har stor frihet när den närmare bestämmer föremålet för en upphandling. Myndigheten kan t.ex. ta miljöhänsyn genom att i förfrågningsunderlaget ställa krav beträffande produktens miljöegenskaper. Kraven måste vara kopplade till det som ska upphandlas, dvs. de ska avse och påverka just den efterfrågade produkten. Ett krav av innebörden att produkten av miljöskäl inte får innehålla ett visst ämne har en sådan koppling. De krav som myndigheten ställer

upp får dock inte strida mot de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna (jfr HFD 2010 ref 78). Vidare ska, med hänsyn till principen om lika-behandling, obligatoriska produktkrav som ställs i en upphandling vara möjliga att kontrollera. Den som ansöker om överprövning har bevisbördan för att det föreligger omständigheter som innebär att ett krav är otillåtet på denna grund. Möjligheten att kontrollera produktkrav förutsätter inte att den aktuella produktens egenskaper är föremål för ett gemensamt certifierings- eller kontrollsystem inom EU (jfr EU-domstolens dom i mål C-448/01).

De nu aktuella kraven som Malmö stad ställt upp gällande tillsatser i form av organiska halogenföreningar, CAS-nummer samt riskfraser kan enligt förvaltningsrättens mening inte anses vara godtyckliga eller uppenbart osakliga. Kraven får vidare anses vara kopplade till det som ska upphandlas och anses vara objektivt utformade. De omständigheterna att kraven i vissa delar är mer långtgående än EU-lagstiftningen på området eller att det saknas lagstadgad skyldighet att inneha efterfrågad information ändrar inte rättens bedömning. Vidare har enligt förvaltningsrättens mening HP inte förmått visa att efterfrågade obligatoriska krav inte skulle vara möjliga att kontrollera genom intyg eller certifikat. Förvaltningsrätten kan således inte finna att kraven strider mot LOU eller de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna. Skäl för ingripande enligt LOU på dessa av HP anförda grunderna föreligger således inte.

Kravet på stöttållighet i förfrågningsunderlagets kravspecifikation

När det gäller frågan om kravet avseende stöttållighet, så som det enligt Malmö stad slutligen angetts, är proportionerligt kan förvaltningsrätten inte finna att det är visat annat än att kravet i sig skulle vara lämpligt, effektivt och nödvändigt för att uppnå det eftersträvade syftet. Kravet kan således enligt förvaltningsrättens mening inte anses vara oproportionerligt. Vidare

har enligt rättens mening HP inte förmått visa att efterfrågat krav inte skulle vara möjligt att kontrollera.

När det därefter gäller frågan om kravet strider mot likabehandlings- och transparensprincipen samt om det skett en väsentlig förändring kan förvaltningsrätten konstatera följande. I LOU saknas detaljerade regler för hur ett förfrågningsunderlag ska vara utformat samt bestämmelser om ändring, förtydligande och komplettering av förfrågningsunderlaget. Sådana åtgärder får därför bedömas enligt de allmänna principer som LOU bygger på och som kommer till uttryck i 1 kap. 9 § LOU. En upphandlande myndighet är inte förhindrad att vidta vissa åtgärder för att innan anbudet ges in klargöra eventuella brister och otydligheter i förfrågningsunderlaget. En förutsättning är dock att det inte är fråga om väsentliga förändringar i förhållande till det ursprungliga förfrågningsunderlaget. Bedömningen av vad som utgör en väsentlig förändring får göras från fall till fall. För att den upphandlande myndigheten ska tillgodose bl.a. principen om öppenhet i LOU är det vid väsentliga förändringar normalt inte tillräckligt att hantera dessa förändringar som kompletteringar eller tillägg inom ramen för den pågående upphandlingen. Istället bör upphandlingen avbrytas och en ny upphandling äga rum.

I det nu aktuella förfrågningsunderlagets kravspecifikation anges såsom ett obligatoriskt krav att skärmen ska vara försedd med ett integrerat gummiskydd som skyddar mot stötar. Malmö stad har därefter i frågor och svar angett (fråga 13 och 14) att det krävs att skyddet sitter integrerat på utsidan av skärmen och att skyddet ska vara integrerat i enheten och klara tapp på minst 60 cm samt att det inte är accepterat att montera ett externt skärmskydd på skärmen och att det ska finnas dokumenterade intyg på att kraven är uppfyllda. Malmö stad har även angett (fråga 19) att en enhet utan gummiskydd runt skärmen inte accepteras. Vidare har angetts (fråga 20 och 21) att skyddet ska vara integrerat i enheten och klara tapp på minst 60 cm mot

ett hårt underlag såsom betong eller sten samt att det inte är accepterat att montera ett externt skärmskydd på skärmen. Verifikation som visar på kravuppfyllnad ska skickas med anbudet och att anbudsgivare ska kunna uppvisa dokumentation som visar på att man uppfyller kravet på att skärmskydd inte är externt monterat och som fyller funktionen att skydda skärmen från stötar och tapp så att skärm och chassi inte går sönder om enheten tappas. Malmö stad har på fråga om kravet på integrerat gummiskydd kvarstår eller utgår angett (fråga 31) att skyddet ska vara integrerat i enheten och klara tapp på minst 60 cm mot ett hårt underlag såsom betong eller sten. Vidare har angetts att det inte är accepterat att montera på ett externt skärmskydd på skärmen. Enheten ska vara skyddad så att skärm och chassi inte går i sönder om enheten tappas. Malmö stad har även angett (fråga 32) att inga nya krav har införts eller i sak ändrats och att staden enbart har gjort ett förtydligande med vad de menar med att enheten ska vara skyddad från stötar och tapp.

Förvaltningsrätten kan konstatera att Malmö stad i frågor och svar inte uttryckligen angett att det aktuella kravet har ändrats. Det får vidare enligt förvaltningsrättens mening utifrån skrivningarna i frågor och svar anses i viss mån vara otydligt om, och i så fall på vilket sätt, det aktuella kravet har förändrats. Malmö stad har i yttrande i nu aktuellt mål anfört att staden genom svaret på fråga 31 frånfallit kravet på att skyddet ska vara av gummi samt ändrat kravet avseende att skyddet ska vara integrerat på utsidan av skärmen till att det ska vara integrerat.

Även om den av Malmö stad uppgivna förändringen av det aktuella obligatoriska kravet endast avser en liten del av upphandlingen får förändringen vid en samlad bedömning, med hänsyn till vad som upphandlas och syftet med kravet, anses vara väsentlig. Det är enligt rättens mening inte tillräckligt att såsom Malmö stad hantera dessa förändringar som kompletteringar eller tillägg inom ramen för den pågående upphandlingen.

De aktuella förändringarna, och otydligheterna i kompletteringarna, kan ha medfört att det funnits potentiella leverantörer som avhållit sig från att inge anbud. Malmö stads förfarande i den nu aktuella delen av upphandlingen får således anses strida mot likabehandlings- och transparensprincipen. Den omständigheten att Malmö stad förlängt anbudstiden ändrar inte bedömningen. Det får också i målet anses visat att förfarandet inneburit skada för HP som valt att avstå från att lämna anbud med utgångspunkt i kravets ursprungliga lydelse.

Skäl för ingripande enligt LOU föreligger därför. Den aktuella bristen är hänförlig till förfrågningsunderlaget dvs. det konkurrensuppsökande skedet. Upphandlingen ska därför göras om. Förvaltningsrättens interimistiska beslut den 9 juli 2015 upphör därmed att gälla.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1B LOU)

Anders Mattsson

Sune Wennerberg har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa värdag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.